

УКД: 657

DOI: 10.60022/2(9)-14S

Назарова Каріна Олександрівна

доктор економічних наук, професор

завідувач кафедри фінансового аналізу та аудиту

Державний торговельно-економічний університет, Україна

Nazarova Karina

Doctor of Economics, Professor

Head of the Department of Financial Analysis and Audit

State University of Trade and Economics, Ukraine

ORCID: 0000-0002-5019-9244

Стехнович Іванна Іванівна

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти

освітня програма «Діджитал аудит та аналіз»,

Державний торговельно- економічний університет, Україна

Stekhnovych Ivanna Ivanivna

higher education applicant at the second (Master's) level

educational program «Digital Audit and Analysis»

State University of Trade and Economics, Ukraine

ORCID: 0009-0006-9397-7778

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ ЯК КЛЮЧОВИЙ ІНСТРУМЕНТ В ЗАПОБІГАННЯ ШАХРАЙСТВА В КОМПАНІЇ

Анотація. У представленій статті ґрунтовно проаналізовано та розкрито тему внутрішнього аудиту як ключового інструменту в запобіганні шахрайству та розкраданню на підприємствах в умовах стрімкого розвитку цифрових технологій та економічної нестабільності в Україні.

Автори акцентують увагу на критичній ролі корпоративного управління в еру цифрових технологій для запобігання розвитку шахрайства в компаніях. Зазначається, що питання протидії шахрайству стоїть особливо гостро в наш час через швидкий розвиток технологій та появу нових можливостей для різноманітних шахрайських схем, які внутрішній аудит допомагає виявити.

Особливої актуальності аудиторська діяльність набула після початку повномасштабного вторгнення у 2022 році, оскільки воно створює ідеальні умови для зростання шахрайства всередині підприємств, зокрема через перехід на дистанційну роботу, ослаблення внутрішнього контролю, схеми з гуманітарною допомогою та кібершахрайство.

Дослідження підкреслює, що ефективне корпоративне управління вимагає перетворення функції аудиту з традиційного контролю на стратегічний, незалежний та технологічно орієнтований процес, здатний протистояти складним корупційним схемам.

Автори окремо розглядають нормативно-правову базу України, яка регулює діяльність внутрішнього аудиту у контексті протидії шахрайству, включаючи відповідні Стандарти та Статті 190 (Шахрайство) і 222 (Шахрайство з фінансовими ресурсами) Кримінального кодексу України. Водночас, виявлено, що чинна нормативна база є фрагментарною та має недоліки, такі як відсутність єдиного закону про внутрішній аудит та обмежена сфера застосування норм, що сфокусовані переважно на державному секторі.

У статті також представлено фундаментальні етапи розробки внутрішнього аудиту (організаційне забезпечення, ризик-орієнтоване планування, розробка методології та кадрова підготовка), а також розкрито переваги переходу до безперервного аудиту для раннього виявлення помилок та управління ризиками в реальному часі.

На завершення, запропоновано ключові напрямки підвищення ефективності внутрішнього аудиту у виявленні шахрайства, які включають автоматизацію процесів, посилення організаційної незалежності аудиту, оцінку та вдосконалення внутрішнього контролю, а також формування етичної корпоративної культури. Впровадження цих заходів допоможе оперативно запобігати шахрайським діям, мінімізуючи ризики втрат.

Ключові слова: шахрайство, корупційні схеми, внутрішній аудит, запобігання шахрайства,

INTERNAL AUDIT AS A KEY TOOL IN PREVENTING FRAUD IN A COMPANY

Abstract. *The presented article thoroughly analyzes and reveals the topic of internal audit as a key tool in preventing fraud and embezzlement in enterprises in the context of the rapid development of digital technologies and economic instability in Ukraine.*

The authors emphasize the critical role of corporate governance in the era of digital technologies to prevent the development of fraud in companies. It is noted that the issue of combating fraud is particularly acute in our time due to the rapid development of technologies and the emergence of new opportunities for various fraudulent schemes that internal audit helps to detect.

Internal audit has become particularly relevant after the start of the full-scale invasion in 2022, as it has created ideal conditions for the growth of fraud within enterprises, in particular due to the transition to remote work, weakening of internal controls, humanitarian aid schemes, and cyber fraud.

The study emphasizes that effective corporate governance requires the transformation of the internal audit function from a traditional control to a strategic, independent and technologically oriented process capable of counteracting complex corruption schemes.

The authors separately consider the regulatory and legal framework of Ukraine that regulates internal audit activities in the context of combating fraud, including the relevant Standards and Articles 190 (Fraud) and 222 (Fraud with financial resources) of the Criminal Code of Ukraine. At the same time, it is found that the current regulatory framework is fragmentary and has shortcomings, such as the lack of a unified law on internal audit and the limited scope of application of the norms, which are focused mainly on the public sector.

The article also presents the fundamental stages of developing internal audit (organizational support, risk-based planning, methodology development and personnel training), and also reveals the advantages of moving to continuous auditing for early detection of errors and real-time risk management.

Finally, key areas for improving the effectiveness of internal audit in detecting fraud are proposed, which include process automation, strengthening the organizational independence of audit, assessing and improving internal control, and forming an ethical corporate culture. The implementation of these measures will help to promptly prevent fraudulent actions, minimizing the risks of losses.

Keywords: *fraud, corruption schemes, internal audit, fraud prevention.*

Постановка проблеми. В умовах розвитку сучасних технологій питання запобігання шахрайства в компаніях є надзвичайно актуальним, тому цей інструмент став невід’ємною складовою та ключовим інструментом у процесі виявлення та запобігання шахрайству на підприємствах. Важливо зазначити, що під термінологією шахрайства або розкраданням розуміють процес, коли співробітники підприємства цілеспрямовано розкрадають майно підприємства або привласнюють собі майно компанії.

З розвитком технологій кількість способів шахрайства зростає, у зв’язку з чим внутрішній аудит та контроль на підприємстві стали дуже важливими для вчасного виявлення та запобігання розкраданню майна підприємств. Особливої актуальності внутрішній аудит як інструмент запобігання шахрайству в компаніях набув після початку повномасштабного вторгнення у 2022 році, коли країна перебуває у складному соціально-економічному становищі та компанії знаходяться в умовах невизначеності, до якої призвели кадровий та логістичний хаос на підприємствах через дії РФ.

Початок вторгнення створив сприятливі умови для зростання шахрайства всередині підприємств з кількох причин, а саме: перехід співробітників на дистанційний формат роботи, ослаблення внутрішнього контролю на підприємствах, гуманітарна допомога, яка створила нові схеми для шахрайства, а також кібершахрайство (хакерські атаки).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх наукових та фахових публікацій, а також звітів провідних консалтингових компаній KPMG, EY, Deloitte, чітко засвідчує зростання уваги дослідницької спільноти до проблематики корпоративного шахрайства у період 2022–2024 років в умовах військової агресії та подальшої економічної нестабільності в Україні.

Також тему запобігання шахрайству досліджували такі вітчизняні науковці як: Назарова К. О. та Гнатченко Д. Д. [8], Борис С. та Корнєєв К. [2], Климко Т. [5] та інші.

Метою статті є розкриття важливості впровадження або удосконалення за наявності контрольної функції аудиту на підприємстві для протидії шахрайству та його попередження.

Виклад основного матеріалу. У науковій літературі та нормативних документах існує кілька

підходів до визначення поняття «внутрішній аудит». Незважаючи на відмінності у формулюваннях, вони зберігають інваріантні ознаки — незалежність, об'єктивність, орієнтацію на підвищення ефективності управління та запобігання ризикам.

Таблиця 1

Визначення поняття внутрішнього аудиту в різних джерелах

Джерело	Визначення	Ключові акценти	Ознаки інваріантності
Інститут внутрішніх аудиторів, 2023[4]	Внутрішній аудит — це незалежна, об'єктивна діяльність із надання впевненості та консультацій, спрямована на підвищення цінності та покращення діяльності організації.	Незалежність, консалтинг, додана цінність, оцінка ризиків.	Незмінна мета — забезпечення ефективності управління та покращення діяльності.
Міністерство фінансів України, Наказ №356 від 02.10.2019[7]	Внутрішній аудит — діяльність, спрямована на удосконалення системи управління та внутрішнього контролю в органах державного сектору з метою підвищення ефективності їх діяльності.	Контрольна функція, державний сектор, управлінська спрямованість.	Єдність із принципами ПА: об'єктивність, незалежність, орієнтація на вдосконалення управління.
Міжнародний стандарт ISO 19011:2018[6]	Аудит — це систематичний, незалежний і задокументований процес отримання доказів аудиту та їх об'єктивного оцінювання для визначення ступеня відповідності встановленим критеріям.	Формалізація, доказовість, процесність, стандартизація.	Незмінна методологічність і вимога об'єктивності.
Азаренкова Г.М., Бойко О.В. (2024)[1]	Внутрішній аудит — це функція управління, що сприяє зниженню ризиків, у тому числі шахрайства, через контроль, консультування та вдосконалення системи внутрішнього контролю.	Ризик-орієнтованість, управлінський аспект, протидія шахрайству.	Незмінна спрямованість на ефективність і мінімізацію ризиків.

Джерело: складено авторами на основі [1,4,6,7]

Як видно з таблиці 1, внутрішній аудит має багато різних значень, які кожен документ трактує по-різному, але з однаковим підґрунтям.

Отже, після розгляду теоретичних засад внутрішнього аудиту, доцільним є дослідження нормативно-правових документів, що регулюють діяльність внутрішнього аудиту як інструменту протидії шахрайству на вітчизняних підприємствах. Система такого регулювання ґрунтується на низці нормативно-правових актів, серед яких можна виокремити такі:

- Стандарт 1210.A2: внутрішні аудитори повинні мати достатні знання для оцінки ризиків шахрайства;
- Стандарт 2120.A2: внутрішній аудит повинен оцінювати ефективність механізмів управління ризиками шахрайства;
- Стандарт 2130: внутрішній аудит сприяє вдосконаленню контролів, які запобігають шахрайству.
- А також внутрішній аудит, як ключовий інструмент запобігання шахрайству, регулюється статтями 190 та 222 Кримінального кодексу України. Ці статті мають прямий взаємозв'язок із діяльністю внутрішнього аудиту на підприємствах. Даний взаємозв'язок пропонується розглянути в таблиці 2.

Таблиця 2

Взаємозв'язок внутрішнього аудиту зі статтями 190 та 222 ККУ

Стаття	Назва статті	Суть порушення яке регулює стаття	Роль внутрішнього аудиту
190 ККУ	Шахрайство	Заволодіння чужим майном або правом шляхом обману чи зловживання довірою	Аудит має виявляти маніпуляції, підробки документів, фіктивні операції
222 ККУ	Шахрайство з фінансовими ресурсами	Надання неправдивої інформації фінансовим установам, отримання кредитів або субсидій обманом	Внутрішній аудит контролює достовірність фінзвітності, перевіряє заявки, документи, джерела фінансування

Джерело: складено авторами на основі [10,11]

В Україні на даний момент, крім стандартів та статей ККУ, є ще один документ, який має на

меті регулювання внутрішнього аудиту. Це Проект Закону України «Про внутрішній аудит» (реєстр. № 2308а від 07.07.2015) [8].

Роль внутрішнього аудиту у запобіганні шахрайству була однією з ключових цілей Проекту Закону України «Про внутрішній аудит» (реєстр. № 2308а від 07.07.2015) [8].

Зокрема, в пояснювальній записці до цього законопроекту зазначалося, що він спрямований на створення системи незалежного внутрішнього контролю відповідно до міжнародних стандартів, у тому числі в антикризових та антикорупційних цілях та з метою захисту інтересів суспільства, держави та власників.

Хоча окремого закону «Про внутрішній аудит» немає, функція внутрішнього аудиту щодо боротьби з шахрайством та корупцією закріплена в чинних нормативних актах, особливо для державного сектора:

1. Бюджетний кодекс України та підзаконні акти наприклад, “Порядок здійснення діяльності з внутрішнього аудиту” визначають внутрішній аудит як діяльність, спрямовану, зокрема, для запобігання незаконному та неефективному використанню бюджетних коштів та інших ризиків.

2. Стандарти внутрішнього аудиту затверджені Міністерством фінансів та професійна практика внутрішнього аудиту орієнтована на Міжнародні стандарти вимагають від внутрішніх аудиторів:

- оцінювати процеси управління ризиками, включаючи ризики шахрайства;
- оцінювати ефективність системи внутрішнього контролю, яка має запобігати шахрайству та корупції, або своєчасно їх виявляти;
- здійснювати аудиторські завдання з метою виявлення ознак шахрайства або зловживань.

Таким чином, законопроект 2015 року прямо мав на меті антикорупційні та антикризові цілі. Навіть без його прийняття, боротьба з шахрайством та зловживаннями є невід’ємною складовою мандату внутрішнього аудиту згідно з українським законодавством та міжнародною практикою, особливо в державному секторі.

Роль інституту внутрішнього аудиту у боротьбі з корпоративним шахрайством є стратегічною та багатофункціональною. Внутрішній аудит виступає як третя лінія захисту в системі корпоративного управління, зосереджуючись на оцінці та підвищенні ефективності заходів, спрямованих на запобігання зловживанням.

Також важливо зауважити, що, хоча нормативно-правова база внутрішнього аудиту для виявлення шахрайства є, вона має певні недоліки, не є повною та має фрагментарний характер.

Проблематикою нормативно-правового регулювання є відсутність:

1. Єдиного закону про внутрішній аудит. Через неприйняття Проекту Закону України «Про внутрішній аудит» (реєстр. № 2308а) наразі немає єдиного, всеосяжного законодавчого акту, який би чітко та комплексно регулював діяльність внутрішнього аудиту як у державному, так і в приватному секторі. Через це внутрішній аудит має низький рівень розгляду його як обов’язкової функції та його розвитку.

2. Обмежена сфера застосування чинних норм. Наявні на даний момент нормативні акти які регулюють внутрішній аудит сфокусовані більше на державному секторі, тому внутрішній аудит у приватних підприємствах значною мірою регулюється добровільно, на основі міжнародних стандартів, а не прямими вимогами українського права, що створює законодавчу прогалину у сфері обов’язкової антишахрайської функції аудиту.

3. Непрямий зв’язок Кримінального кодексу та аудиту. Взаємозв’язок із вищезазначеними статтями ККУ — 190 та 222 — є опосередкованим, але не прямим, тобто він не є обов’язковим. Це означає, що внутрішній аудит виявляє ознаки порушень, але не є органом, який притягує до відповідальності за статтями ККУ.

На підставі наведеного доцільним є визначення шляхів удосконалення нормативно-правової бази. З цієї метою пропонується розглянути рисунок 1.

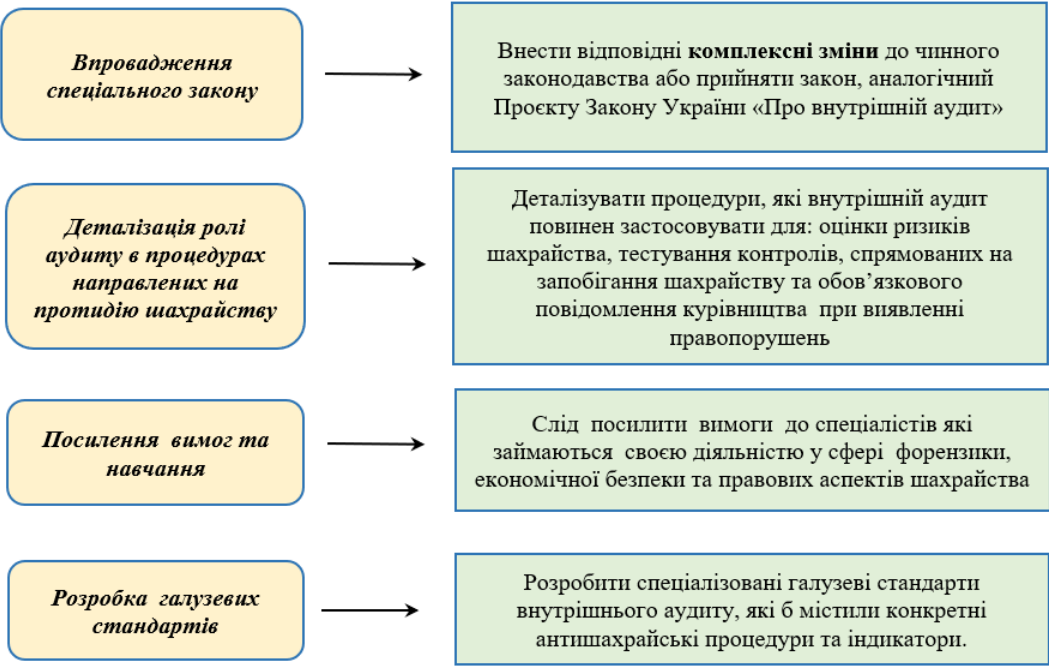

Рис. 1. Шляхи вирішення проблем законодавчої бази України
Джерело: сформовано авторами

Після розгляду нормативних документів та проблематики, пов’язаної з ними, доцільно зосередити увагу на способах удосконалення внутрішнього аудиту як ефективного інструменту, що здатний завчасно інформувати вищу ланку керівництва компаній про можливі спроби шахрайських дій на підприємствах.

Загалом внутрішній аудит як інструмент запобігання розкраданням на підприємствах повинен бути ретельно спланований і детально розроблений. Для підвищення його ефективності необхідно постійно вдосконалювати систему внутрішнього аудиту, однак передусім слід ознайомитися з фундаментальними етапами його розроблення.

Фундаментальні етапи розробки внутрішнього аудиту діляться на кілька етапів:

1. Організаційне забезпечення — це етап створення підрозділу внутрішнього аудиту, який не підпорядковується безпосередньо виконавчому керівництву компанії. Така незалежність підвищує рівень довіри до висновків, наданих цим підрозділом.
2. Ризик-орієнтоване планування — це етап, на якому проводиться детальна оцінка ризиків шахрайства, що дає змогу зосередити більш ґрунтовну увагу на окремих процесах діяльності підприємства.
3. Розробка або адаптація методології — на цьому етапі здійснюється створення внутрішніх стандартів і положень про внутрішній аудит, які допомагають чіткіше визначити його роль у запобіганні випадкам шахрайства на підприємствах.
4. Кадрова підготовка — це фінальний етап, на якому забезпечується належний рівень кваліфікації аудиторів у сфері протидії шахрайству, а також впроваджується автоматизація процесів внутрішнього аудиту з використанням цифрових технологій.

Після розгляду фундаментальних етапів розробки внутрішнього аудиту доцільно також проаналізувати перехід від традиційного річного аудиту до безперервного аудиту, що є ключовим кроком для досягнення максимальної оперативності та ефективності у виявленні розкрадань.

Таблиця 3

Оперативність та зниження ризиків	
Перевага	Опис
Раннє виявлення помилок та шахрайства	Впровадження системи яка буде аналізувати всі транзакції компанії та допоможе швидко виявити випадки шахрайства на підприємстві.

Продовження таблиці 1

Управління ризиками	Отримання інформації в реальному часі . Яке дозволяє керівництву приймати необхідні заходи без зволікання, ще до того, як ризик перетвориться на значні втрати компанії.
Постійний моніторинг	Безперервний процес аудиту постійного моніторингу за допомогою спеціальних систем який забезпечує перевірку ефективності внутрішніх контролів . Якщо ж трапляються затримки у системі то вона негайно сповіщатиме про це.

Джерело: складено авторами

На основі фундаментальних етапів розробки, які ми раніше розглядали, та переваг безперервного аудиту (таблиця 4), можна зробити висновок, що для досягнення максимальної ефективності та точності виявлення шахрайства на підприємстві функція внутрішнього аудиту має бути удосконалена за чотирма основними напрямками. Це вимагає не просто запровадження разових перевірок, а інтеграції технологій, постійної оцінки контролю та формування етичної корпоративної культури.

У таблиці 5 детально представлені ключові напрямки, інструменти та їхній прямиий вплив на підвищення результативності системи протидії розкраданням.

*Таблиця 5***Ключові напрямки підвищення ефективності виявлення шахрайства.**

Напрямок	Основні інструменти	Вплив на ефективність та точність
1. Автоматизація процесів	Аналіз усіх платіжних операцій; спеціалізоване програмне забезпечення для попередження випадків шахрайства; безперервний моніторинг	Допомагає у запобіганні випадків шахрайства за допомогою раннього попередження системою яка перевіряє всі транзакції на підприємстві та попереджає якщо виявлено якісь підозрілі дії
2. Посилення внутрішнього аудиту	Ризик-орієнтоване планування; навчання аудиту розслідування; організаційна незалежність та підпорядкування незалежним службам аудиту	Фокусує внутрішній аудит на розслідування найбільш вразливих зон підприємства та забезпечує неупереджену та незалежну оцінку аудиту
3. Оцінка та вдосконалення внутрішнього контролю	Перевірка розподілу обов'язків; аудит контрольних процедур у критичних процесах; регулярна оцінка ефективності внутрішнього контролю на підприємстві	Створює перешкоду, яка ускладнює вчинення шахрайства. Знижує процент ймовірності вчинення шахрайства та забезпечення того що злочин пройде непоміченим
4. Корпоративна культура та Етика	Створення анонімного інформування; кодекс етики та регулярні тренінги для персоналу; демонстрація впливу	Створює в колективі атмосферу неприйняття шахрайства. Дослідження показують, що підказки співробітників є найпоширенішим джерелом виявлення шахрайства.

Джерело: складено авторами

Напрями підвищення ефективності виявлення шахрайства, які будуть впроваджені у процес внутрішнього аудиту, допоможуть послідовно та ефективно запобігати розкраданням на підприємстві за допомогою раннього виявлення спроб шахрайства і сповіщення про підозрілі дії для своєчасного реагування та запобігання, поки це не набуло більших масштабів і не прОсь виправлений варіант тексту з правильно розставленими розділовими знаками та незначним стилістичним удосконаленням:

Висновки. В даному дослідженні було проаналізовано та розкрито тему внутрішнього аудиту як ключового інструменту в запобіганні шахрайству та розкраданню на підприємствах в умовах стрімкого розвитку цифрових технологій та зростаючої економічної нестабільності в Україні. Центральним твердженням даного дослідження виступило те, що ефективне корпоративне управління вимагає перетворення функції внутрішнього аудиту з традиційних форм ведення контролю на стратегічний, незалежний та технологічно орієнтований процес, здатний протистояти складним корупційним схемам.

Питання запобігання шахрайству набуло особливої уваги після початку повномасштабного вторгнення у 2022 році. Військова агресія створила ідеальні умови для зростання внутрішнього шахрайства з кількох критичних причин.

Досліджуючи тему шахрайства на підприємстві, в першу чергу ми звернули увагу на фундаментальні етапи розробки внутрішнього аудиту, які мають бути невід'ємною складовою внутрішнього аудиту для того, щоб зробити його більш структурованим та послідовним.

Також було розглянуто, як впровадження безперервного аудиту допоможе підвищити ефективність внутрішнього аудиту та знизити ризик розкрадання на підприємствах.

Після розгляду основних етапів та шляхів підвищення його ефективного проведення за допомогою інструментів, таких як автоматизація процесів тощо (див. табл. 3), процес внутрішнього аудиту стане

більш ефективним та допоможе запобігати шахрайським діям на підприємствах у короткі строки, що сприятиме зниженню рівня фінансових втрат.

Література

1. Азаренкова Г.М., Бойко О.В. (2024). Цифрова трансформація та її вплив на методологію внутрішнього аудиту. *Економіка та управління*, (1), 45–53
2. Борис, С., & Корнєєв, К. (рік невстановлений). Шахрайство на підприємстві: причини та наслідки, виявлення та протидія. *Юридичний / професійний журнал / електронна стаття URL:https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA012486*.
3. Гнатченко, Д.Д. (2023). Моделювання інтелектуальної системи підтримки внутрішнього аудиту суб'єкта господарювання. *Технології управління розвитком*, (54), 114–121. DOI: 10.32347/2412-9933.2023.54.114–121
4. Інститут внутрішніх аудиторів ISO 19011:2018. Guidelines for auditing management systems.
5. Клишко Т. В. Економічна безпека підприємства: теоретико-методологічне забезпечення : монографія. Київ : Київ. нац. торг-екон. ун-т, 2011. 384 с.
6. Міжнародний інститут внутрішніх аудиторів URL:https://www.iiac.org.ua/
7. Міністерство фінансів України. Наказ №356 від 02.10.2019 «Про затвердження Методичних рекомендацій з організації внутрішнього аудиту».
8. Назарова, К.О., & Гнатченко, Д.Д. (2018). Внутрішній аудит у запобіганні шахрайства та обману в операційній діяльності торговельних мереж. *Бізнес-навігатор : Науково-виробничий журнал*, №3 (Ч.2), 137–141.
9. Проект Закону України «Про внутрішній аудит» (реєстр. № 2308а від 07.07.2015) URL:http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf35162308%E0&skl=9
10. Стаття190“Шахрайство” URL:https://kodeksy.com.ua/kriminal_nij_kodeks_ukraini/statja-190.htm
11. Стаття222.Шахрайство з фінансовими ресурсами URL:https://kodeksy.com.ua/kriminal_nij_kodeks_ukraini/statja-222.htm

References

1. Azarenkova H.M., Boyko O.V. (2024). Digital transformation and its influence on internal audit methodology. *Economics and Management*, (1), 45–53
2. Boris, S., & Korneev, K. (year not established). Fraud at the enterprise: causes and consequences, detection and countermeasures. *Legal / professional journal / electronic article URL: https://uz.ligazakon.ua/ru/magazine_article/EA012486*.
3. Hnatchenko, D.D. (2023). Modeling of the intellectual support system of the internal audit of the enterprise. *Development Management Technologies* (54), 114–121. DOI: 10.32347/2412-9933.2023.54.114–121
4. Institute of Internal Auditors ISO 19011:2018. Guidelines for auditing management systems.
5. Klimko T. V. Economic security of the enterprise: theoretical and methodological support: monograph. Kyiv: Kyiv. National Trade and Economy University, 2011. 384 p.
6. International Institute of Internal Auditors URL: https://www.iiac.org.ua/
7. Ministry of Finance of Ukraine. Order No. 356 dated 02.10.2019 “On Approval of Methodological Recommendations for the Organization of Internal Audit”.
8. Nazarova, K.A., & Hnatchenko, D.D. (2018). Internal audit for the prevention of fraud and deception in the operational activities of trade networks. *Business navigator: Scientific and production magazine*, No. 3 (Part 2), 137–141.
9. Draft Law of Ukraine “On Internal Audit” (reg. No. 2308a dated 07.07.2015) URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf35162308%E0&skl
10. Article 190 “Fraud” URL: https://kodeksy.com.ua/kriminal_nij_kodeks_ukraini/statja-190.htm
11. Article 222. Fraud with financial resources URL: https://kodeksy.com.ua/kriminal_nij_kodeks_ukraini/statja-222.htm